

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ

ΕΤΟΣ ΚΗ'
ΑΡΙΘ. 27

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΤΕΤΑΡΤΗΝ
ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ 9 ΙΟΥΛΙΟΥ 1903

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΚΑΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ

Καθ' ὅλον τὸ ὄθωμαν. κράτος μετ'ἰστίαν ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλήρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῇ ἐξωτερικῇ φράγᾳ χρυσᾷ.....25

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Στρωμνίτης ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ (ταμίας)
† Ὁ ἀρχιγραμματ. τῆς ἱερᾶς Συνόδου ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

Επίτιμος διευθυντής καὶ συντάκτης ὁ Μ. χαρτοφύλαξ
καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΛΕΩΝ

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἀπευθυντέον τῇ διευθυντῇ
Ι. Α. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΩ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρὸς τὴν ἐν Σοφίᾳ «Ἐκκλησιαστικὴν Ἐφημερίδα» —
Βουλγάρων ἐνοχὴ ἀποκαλυπτομένη — Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά
— Τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ρωσικὸν ἀρχαιολογικὸν Ἰνστι-
τούτον —

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΝ ΣΟΦΙΑ

«Ἐκκλησιαστικὴν Ἐφημερίδα»

Γ'.

(συνέχεια ἀπὸ τοῦ 26 τεύχους)

Μακρὸν ἐκτείνομεν τὸν λόγον ὅπως εὐληπτα
καταστήσωμεν τὰ λεγόμενα ἡμῶν εἰς τοὺς ἀπρο-
σπαθῶς τὰ παρελθόντα κρίνοντας καὶ χωρὶς σκο-
τασμοῦ τὰ παρόντα βλέποντας. Εἰς τοὺς εὐχό-
μεθα νὰ καταταχῶσιν οἱ τῆς «Ἐκκλησι. Ἐφημε-
ρίδος» τῆς Σοφίας συντάκται, οἵτινες πιστεύομεν
ὅτι διὰ πολλῶν ἐπέσθθησαν — διότι βλέπουντι τοῦ-
το — ὅτι ἡ διὰ τοῦ φερμανίου τοῦ 1870 δημιουρ-
γηθεῖσα βουλγαρικὴ Ἐκκλησία ἀποτελεῖ **νέαν**
Ἐκκλησίαν, οὔτε καθὼς εἶπομεν, ἡ τῆς Ἀρχι-
δος, οὔτε ἡ τοῦ Πεκίου, οὔτε ἡ τοῦ Τορνό-

βου· ὡς ἔχει νῦν ἄρα, κατὰ τὴν κοσμικὴν δὴλον
οὖν αὐτῆς σύστασιν ταύτην καὶ τὰ πρὸ ταύτης
ἐστὶν ἀκατανόητος καὶ ἀδικαιολόγητος κανονι-
κῶς, ἱστορικῶς καὶ λογικῶς. Καὶ διατείνονται μὲν
οἱ λόγιοι τῶν βουλγάρων καὶ νῦν καθὼς καὶ τὸ
πρότερον, ὅτι τῇ 1870 «ἀνασυνέστησεν» ἡ τουρκι-
κὴ κυβέρνησις τὰς ἀνεξαρτήτους, ἀνοχῇ τῆς Ἐκ-
κλησίας, ἀρχιεπισκοπᾶς, καὶ φρονούσιν ὅτι ἐδι-
καιούτο δῆθεν εἰς τὴν τοιαύτην πράξιν· ἀλλὰ,
δυστυχῶς, αὐτὴ ἡ ἱστορία τῆς ἀσεβοῦς ταύτης
τῶν βουλγάρων πνευματικῆς ἐπαναστάτεως ἀπο-
δεικνύει λαμπρῶς ὅτι τὰ παραπαίοντα θεμέλια τῆς
Ἐκκλησίας ταύτης οὐχὶ ἡ Υ'. Πύλη κατέβαλεν,
ἀλλ' εἰς ἡ δύο ἀρχιερεῖς ἀποσπάται, ζητήσαντες
ἐς ὕστερον νὰ δικαιολογηθῶσι διὰ τοῦ παραδείγ-
ματος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλά-
δος, ὡσανεὶ τις ὑπῆρχεν ὁμοιότης περιστάσεων
καὶ γεγονότων, καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀνταρ-
σίαν ἐξασφαλίσαντες δῆθεν διὰ γράμματος ἐπισή-
μου κοσμικῆς ἀρχῆς ἀλλοδόξου.

Καὶ περὶ μὲν τούτων λέγομεν ἐφεξῆς. Ὑπενθυ-
μίζομεν ἐν τούτοις εἰς τοὺς ἐν Σοφίᾳ ὅτι ὁ ἀρχηγὸς

τῆς ἀνταρσίας Ἰλαρίων ὁ Μακαριουπόλεως ἐπίσκοπος τῇ 3 Ἀπριλίου 1860 κατήργει τὸ κατὰ τὰς ἱερουργίας κανονικὸν μνημόσυνον τοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος, ἐμνημόνευε δὲ «πάσης ἐπισκοπῆς ὀρθοδόξων», καταλύων ἅμα καὶ τὴν λεγομένην πατριαρχικὴν φήμην, ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σωτηρίου πάσχα, καὶ ἀντ' αὐτῆς εἰσάγων τὸν πολυχρονισμὸν αὐτοκράτορος ἀλλοδόξου ἐν αὐτῇ τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ. Πράττων οὕτως ὁ τάλας ἐφέρετο ὡς ἀνεξάρτητος ἀρχιερεὺς καὶ μάλιστα ὡς πατριάρχης· διότι τὸ μνημόστινον «πάσης ἐπισκοπῆς ὀρθοδόξων» ποιοῦνται μόνον οἱ πατριάρχαι λειτουργοῦντες ἐν ταῖς εἰς αὐτοὺς ὑπαγομέναις ἐκκλησιαστικαῖς διοικήσεσι καὶ ἐν ταῖς εἰς ἐτέρους ὑποκειμέναις· οἱ δὲ λεγόμενοι αὐτοκέφαλοι, ὁ Βουλγαρίας, ἡ κατὰ μετὰθεσιν, οὕτως εἰπεῖν, Ἀχριδῶν, οἱ δὲ δύο καθολικοὶ τῆς Ἰβηρίας, ὡς καὶ ὁ Κύπρου, λειτουργοῦντες ἐντὸς τῶν πατριαρχικῶν περιφερειῶν ἐμνημόνευον τοῦ ὀνόματος τοῦ πατριάρχου, εἰς οὗ τὴν ἐνορίαν, ἀδεία κανονικῇ ἐκείνου, διέμενον. Γινώσκουμεν δὲ πάντες, οὔτε οἱ βούλγαροι δημοσιογράφοι δύνανται ν' ἀρνηθῶσιν, ὅτι μετὰ τὰ πρῶτα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπαναστάσεως τεκμήρια, οὔτε ἐνὸς ἔτους παρελθόντος, καὶ κηδεῖαν ἐπέλεσεν ὁ Ἰλαρίων, ἄνευ πατριαρχικῆς ἀδείας, καὶ εἰς κοινωνίαν γάμου συνῆπτε βουλγάρους, ἀσεβεῖς, ἰδρύων ἀντικανονικῶς [ἄγνωστον τῇ Ἐκκλησίᾳ] χριστιανικὴν κοινότητα, ἧς σὺν ἐτέροις δύο κληρικαῖς, ἄλλοτε μητροπολίταις, ἀπέξεδέχετο τὴν κανονικὴν καθίδρυσιν ἀπὸ «τύπου» μαχομένου τοῖς περὶ δικαίων τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν τῷ ὁγδόῳ κανόνι τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς ὡρισμένοις, κατὰ τὰ ἀνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ἐπικρατήσαντα.

Παρερχόμεθα τὴν ἐξέτασιν τοῦ θέματος ὅτι τιτουλάριος ἐπίσκοπος ὢν ὁ Ἰλαρίων ἐνήργει καὶ διεξῆγε καθήκοντα μητροπολίτου καὶ μάλιστα πρῶτου, διότι καὶ τελετῶν αὐτὸς προϊστάτο καὶ πρὸ τῶν δύο ἄλλων μητροπολιτῶν, τῶν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καθαιρεθέντων, αὐτὸς, ἐπίσης καθηρημένος, ὑπέγραφε, ποιμνίου μὲν πραγματικοῦ στερούμενος, ποιμνιον δὲ θεωρῶν τοὺς ἀπανταχοῦ βουλγάρους. Μακαριούπολις οὐδαμοῦ τοῦ κράτους τοῦ Συμεῶν ἢ τοῦ Σκυλλοῦ ἀννοῦ ἢ τοῦ Ἀτὰν ὑπῆρχεν, αὐτὸς δ' ἐχειροτονήθη — δυστυχῶς — ἐπίσκοπος τιτουλάριος, προεστὼς τοῦ ἐν Παλατᾷ

βουλγαρικοῦ ναοῦ, τῇ 5 ὁκτωβρίου 1858, δούς μὲν προηγουμένως ἔγγραφον βεβαίωσιν ὅτι οὐδέποτε θέλει ζητήσῃ μητρόπολιν, ὑποσχόμενος δὲ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς χειροτονίας ὅτι κατὰ πάντα ἐμελλεν «ἐπεσθαι καὶ συμφωνεῖν» τῷ πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως, οὗ τὴν χειροτονίαν ἐδέχετο. Διότι ἐπὶ τῆς ἱεράς καὶ κανονικῆς ἐκείνης πράξεως στηριζόμενος ἐκήρυττεν ἑαυτὸν ἐπίσκοπον, ἀνήκων βεβαίως εἰς τὴν ἀγίαν Ἐκκλησίαν ἐκείνην, εἰς ἣν ἀνήκον καὶ ὁ τοῦτον χειροτονήσας Ἐφέσου (πρώην δὲ Σόφιας) Παῖσιος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ. Παρερχόμεθα καὶ τὸ θέμα τὸ σπουδαιότατον ὅτι, τῆς ὑπὸ τὸν ἀγιώτατον πατριαρχικὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἱεραρχίας ὢν μέλος, ἀλλὰ κηρύττων ἀπὸ τοῦ 1860 ἀντικανονικὴν καὶ ἄθεσμον τὴν ἀπὸ Σαμουὴλ τοῦ Χαντζερῆ συνένωσιν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν μετὰ τοῦ θρόνου τούτου, ἔθετεν ἐν ἀμφιβολίᾳ τὸ κύρος τῆς ἑαυτοῦ χειροτονίας, συσσειὼν ράγδην αὐτὴν αὐτοῦ τὴν ὑπόστασιν ὡς ἀρχιερέως. Καὶ ἔργον μὲν τῆς ἱστορίας τῆς ἀδεκάστου ἢ τούτων ἐξέτασις, ὡς καὶ τὸ πρὸ τοῦ 1850 παρελθόν τοῦ χελανδαρηνοῦ Ἰλαρίωνος, πολλὴν ἀσέβειαν ἢ μᾶλλον ἀθείαν ἀπὸ τῶν τοῦ Καίρη μαθητῶν διδαχθέντος, καὶ ἐπ' αὐτῆς καὶ κατ' αὐτὴν τὸν ὅλον αὐτοῦ βίον καὶ τὴν πολιτείαν ρυθμίσαντος. Ἡ σημερινὴ πρόθεσις ἡμῶν ἐστὶν ἀποδειχθῇ, χάριν τῶν ἀρνούμενων τὴν ἀλήθειαν δημοσιογράφων τῆς Σόφιας, ὅτι ἡ τῷ 1870 διὰ τοῦ φερμανίου δῆθεν ἰδρυθεῖσα νέα ἐκκλησιαστικὴ διοίκησις, ἄγνωστος οὕσα τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἀρχιεπισκοπῶν Ἀχριδῶν καὶ Πεκίου καὶ τοῦ ψευδοπατριαρχεῖου Τορνόβου, σύστασιν ἄνομον ἔλαβε δέκα ἔτη πρότερον, ἄνευ ἐκκλησιαστικῆς εὐλογίας, ἄνευ ἐκκλησιαστικῆς ἀδείας, ἄνευ πατριαρχικῆς συγκαταθέσεως· τοῦναντίον δὲ, καὶ παρὰ τὰς ἐνστάσεις καὶ διαμαρτυρίας τῆς κανονικῆς πνευματικῆς τῶν βουλγάρων ἀρχῆς. Καὶ συνεστήθη κατὰ παράβασιν καὶ πολλῶν ἱερῶν κανόνων καὶ πάντων τῶν εἰς τὴν πειθαρχίαν ἀποβλεπόντων ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν· καὶ τὸ πρῶτον μὲν ὑφ' ἐνὸς ἐπισκόπου καὶ ἐνὸς σχολάζοντος (ἄνευ ποιμνίου) μητροπολίτου, ἀπὸ δὲ τοῦ 1861 ὑπὸ τριῶν ἐνδίκως καθορημένων ἀρχιερέων συνεπηχθῇ διοίκησις, ἀγνοοῦσα τὰ ἑαυτῆς ὅρια καὶ τὴν δικαιοδοσίαν.

Τοιαύτη τις ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως σύστα-

σις ἐνέχει, πρὸς τῷ ἀντικανονικῷ, πρὸς τῷ παρὰ νόμον, καὶ πολὺ τὸ ἄλογον, ἀφοῦ πᾶσα διοίκησις ἐκκλησιαστικὴ αὐτοκέφαλος ἐγκλείεται ἐντὸς ὁρίων ἢ γεωγραφικῶν, ἢ πολιτικῶν, οὕτως εἶπεν, θεμελιούται δὲ ἐπὶ λόγων, οὓς ἐγίνωσκον, οὓς διατάττουσιν αἱ σεπταὶ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι. Τίνα δὲ τὰ ὅρια καὶ ἡ περιφέρεια τῆς βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας καὶ τίς συνέστησεν αὐτήν; Οἱ συντάχεται τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἐφημερίδος» τῆς Σόφιας ἔχουσιν ἐνώπιον αὐτῶν τὴν ἀπὸ 20 δεκεμβρίου 1868 παραίτησιν τριῶν ἀρχιερέων, ἐνὸς ἐπισκόπου (ὑπὸ τὸν Τορνόβου) καὶ δύο μητροπολιτῶν, οἵτινες ἀναγνωρίζοντες ἑαυτοὺς **κανονικὰ μέλη** τῆς ὑπὸ τὸν πατριαρχικὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἱεραρχίας «ἀπεφάσισαν νὰ παραιτηθῶσι τῆς πρὸς τὸν θρόνον τοῦτον ὑπηρεσίας» αὐτῶν καὶ παρητήσαντο αὐτήν, «ἐπανακάμπτοντες εἰς τὴν ἀρχαίαν κανονικὴν αὐτοκέφαλον ὀρθόδοξον βουλγαρικὴν Ἐκκλησίαν». Παρακαλοῦσιν εἰτα τὸν πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως ἵνα «παραδεχθῇ τὰς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου παραιτήσεις (αὐτῶν) καὶ τὴν ὑποταγὴν ὑπὸ τὴν διαληφθεῖσαν βουλγαρ. αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν».

Τίς ἐγκαθιστᾷ τὴν αὐτοκέφαλον ταύτην βουλγαρικὴν Ἐκκλησίαν; — Ἀρά γε ἡ κοσμικὴ ἐξουσία; — Ἀλλ' αὐτὴ, κατὰ τὸν ἐπίσημον ἐφημερίδα τῆς Βουλγαρικῆς Ἐξάρχιας, παλαιὸν ἐπανορθούσα σφάλμα, γενόμενον τῷ 1767, ἀνασυνέστησε τῷ 1870 τὰς ἀρχιεπισκοπὰς καὶ τὸ ψευδοπατριαρχεῖον. Οἱ δὲ τρεῖς ἀποστάται, Φιλιπποπόλεως Πανάρετος, Σόφιας Δωρόθεος καὶ Λοφτζοῦ Ἰλαρίων γράφουσι πρὸς τὴν κανονικὴν αὐτῶν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχήν, ἣν ἐγγράφως ἀναγνωρίζουσιν, ὅτι τοῦντεῦθεν ἀνήκουσιν εἰς Ἐκκλησίαν βουλγαρικὴν αὐτοκέφαλον ὀρθόδοξον, τηροῦσαν, καθὼς καυχῶνται, «τὰ αὐτὰ δόγματα, τὰς αὐτὰς παραδόσεις, τὰ αὐτὰ μυστήρια καὶ τοὺς αὐτοὺς ἱεροὺς κανόνας». Ὅτι δὲ οὔτε εἰς ἀνασύστασιν ἀρχιεπισκοπῶν ἀπέβλεπεν ἡ βουλγαρικὴ ἐκκλησιαστικὴ ἐπανάστασις ἀποδεικνύουσι μαρτυροῦσαι σαφῶς αὐταὶ αἱ τῶν δύο μητροπολιτῶν ὑπογραφαί. Διότι οὔτε ὁ Σόφιας, οὔτε ὁ Φιλιπποπόλεως ἠριθμήθησαν ποτε σὺν τοῖς ὑποκειμένοις ταῖς ἀρχιεπισκοπαῖς μητροπολίταις. Οὔτε ἐξετάζομεν καὶ τὴν ἐτέραν ἀποφιν τῆς παραιτήσεως ταύτης, ὅτι ὁ Λοφτζοῦ Ἰλα-

ρίων, ὁ γράφων ὑπὲρ τῶν, κατὰ τὴν κούφην ἀντίληψιν αὐτοῦ, δικαίων τῶν βουλγάρων, ἦν εἰς τῶν ἐπισκόπων τῶν ὑποκειμένων τῷ μητροπολίτῃ Τορνόβου καὶ ὅτι οἱ δύο ἑτεροὶ ἐπίσκοποι αὐτοῦ Βράτζας καὶ Πρεσλάβας προσέκειντο τῇ κανονικῇ αὐτῶν ἀρχῇ, σεβόμενοι τὸν ΛΔ' ἀποστολικὸν κανόνα, τὸν διακελευόμενον ὅτι «τοὺς ἐπισκόπους ἐκάστου ἔθνους (ἐπαρχίας δηλαδὴ) εἰδέναι χρὴ τὸν ἐν αὐτοῖς πρῶτον καὶ μηδὲν τι πράττειν περὶ τὸν ἄνευ τῆς ἐκείνου γνώμης· μόνα δὲ πράττειν ἕκαστον ὅσα τῇ αὐτοῦ παροικίᾳ ἐπιβάλλει». Γινώσκουσι δ' οἱ ἐν Σόφια ὅτι ἀπαγορεύεται ἄνευ τῆς τοῦ πρῶτου γνώμης ἀποφαινεσθαι καὶ ὁροθετεῖν καὶ περὶ τῶν ζητημάτων τῶν δογματικῶν, καὶ περὶ διορθώσεως σφαλμάτων κοινῶν καὶ περὶ καταστάσεως καὶ χειροτονίας ἀρχιερέων.

Περὶ σπουδαίων ζητημάτων ἀπεφάσιζον τρεῖς ἀντάρται ἀρχιερεῖς καὶ δύο καθηρημένοι, συνεργαζόμενοι μετ' ἐκείνων, παρὰ τὴν γνώμην τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, ὅπερ **ἀνεγνώριζον κανονικὴν αὐτῶν ἀρχὴν** τῇ 20 δεκεμβρ. 1868, ἀλλ' οὕτως ἀπεσπῶντο, παρὰ τοὺς κανόνας, ὅπως ὑποταχθῶσιν εἰς ἐτέραν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν, ἣν, πρὸς κανονικὴν καὶ νόμιμον αὐτῆς ὑπόστασιν, ἔδει ν' ἀναγνωρίσῃ καὶ καθιδρύσῃ ἡ κανονικὴ αὐτῶν ἀρχή. Ἡ δὲ ἀρχὴ αὐτὴ σχέδια μὲν ὑπέβαλλε τῇ τουρκικῇ κυβερνήσει, πρὸς ἀνακοίνωσιν τοῖς καλουμένοις ἀντιπροσώποις τοῦ βουλγαρικοῦ λαοῦ, διὰ τῆς κυβερνήσεως ἀναφερομένοις εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, ἀλλ' οὐδὲν ἀπεφάσισε μέχρις ἐκείνου τοῦ χρόνου.

Οἱ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἐφημερίδος» συντάχεται λέγουσιν ὅτι τὸ τοῦ πατριαρχείου Γρηγορίου σχέδιον ἀνεγνώριζεν ἐξάρχον βουλγαρικῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως ἐξασκοῦντα πάντα τὰ δικαιώματα, ἃ καὶ σήμερον ἐξασκεῖ, καὶ ὅτι τὸ σχέδιον αὐτὸ βάσιν ἔχει τὸν φυλετισμὸν. Ἐννοοῦσιν ἄρα γε τὸ κατὰ τὸν ἰούνιον μῆνα τοῦ 1867 συνταχθέν; Ἀλλὰ τοῦτο, γνώμην ἰδιωτικὴν ἐκδηλοῦν, ἐξήτει τὴν ἴδρυσιν ἐκκλησιαστικοῦ θέματος, ἐκ τῶν ἐν Βουλγαρίᾳ μητροπόλεων καὶ ἐπισκοπῶν συναποτελουμένου, συναπαρτίζοντος δὲ καὶ τούτου μέρος ἡ «θέμα τῆς περιφέρειας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου». Ἐν τῷ σχεδίῳ τούτῳ τοῦ ἀειμνήστου Γρηγορίου ΣΤ' τοῦ ἀπὸ Σερρών, ἐξάρχος τοῦ ὅλου

θέματος κηρύττεται ὁ κατὰ τὴν ἐν τῷ «Συνταγματικῷ» τάξιν ἀνώτερος μητροπολίτης, ἄρα ὁ Τορνόβου, προεδρεύων καὶ συνόδου, συνερχομένης περὶ αὐτὸν ἐκτάκτως ἢ τακτικῶς καὶ χειροτονούσης ἐννόμως τοὺς ἐπισκόπους καὶ μητροπολίτας τοῦ θέματος τούτου, πάντοτε κατ' «ἐκδοσιν» τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, φυλαττομένων πασῶν τῶν διατάξεων καὶ διατυπώσεων, ὅσαι ἐτηροῦντο κατὰ τὴν ἐκλογὴν καὶ χειροτονίαν τῶν μητροπολιτῶν Βλαχίας καὶ Μολδαβίας καὶ τῶν ὑπ' αὐτοὺς ἐπισκόπων. Ἀλλ' ὁ Γρηγόριος ὠρίζεν ἐν τῷ ἰδιωτικῷ αὐτοῦ σχεδίῳ καὶ τοῦτο, ὅπερ ἀποδεικνύει τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀγνοοῦν τὸν φυλετισμὸν, ὅτι, κατὰ τὸ 17 ἄρθρον «οἱ ἐκ τοῦ θέματος τούτου τυχόν ἐνδημοῦντες ἐν Κωνσταντινουπόλει μητροπολίται» — οἵτινες ἤθελον εἶναι βούλγαροι, τὸ γένος — «χοροστατοῦσιν ἐπ' ἐκκλησίας ἢ καὶ παρεδρεύουσιν ἐν τῇ Συνόδῳ» — τῇ περὶ τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην — «κατὰ πρόσκλησιν τιμητικὴν τοῦ πατριάρχου». Καὶ πρὸς τιμὴν καὶ πρὸς δικαίωσιν τοῦ Γρηγορίου, τοῦ συκοφαντουμένου καὶ μετὰ θάνατον ὑπὸ τῶν τῆς Σόφιας ἐκκλησιαστικῶν δημοσιογράφων, προστιθέμεθα καὶ τοῦτο, ὅτι τὴν ἐκκλησιαστικὴν αὐτὴν διοίκησιν ἐγκαθίστα μέσθην Αἰμοῦ καὶ Ἰστρου, περιοριζομένην δὴλον οὖν ἐν γεωγραφικαῖς ὁρίοις ἀχειροποιήτοις, ἐκτετατομένην ἐντὸς τοῦ τότε λεγομένου Τοῦνα-βιλαγετι, ἥτοι τῆς μεγάλης ἀρχισατραπείας, ὡς ἔλεγον οἱ παλαιότεροι, ἢ νομαρχίας Δουνάβεως. Τοῦτο δ' αὐτὸς ὁ Γρηγόριος σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ἱερωτάτοις συνοδικοῖς ἀνήγγελλε πάσαις ταῖς αὐτοκεφάλαις Ἑκκλησίαις ἐν τῷ ἀπὸ 30 Σεπτεμβρίου 1870 «Ἐπιστολιμαίῳ Ὑπομνήματι περὶ τῆς κατὰ τὰ ἔτη 1868—1870 πορείας τοῦ κατὰ βουλγάρους ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος». Ὑπάρχει δὲ τοῦτο τύποις ἐκδοδόμενον δις καὶ τρίς καὶ δύνανται νὰ μελετήσωσιν αὐτὸ ἀνέτως καὶ συντόμως οἱ ἐν Σόφια.

Ἴσως ὅμως ὡς σχέδιον τοῦ Γρηγορίου ἐννοοῦσι τὰς ἐπὶ τῶν δύο τελευταίων βουλγαρικῶν «σχεδίων λύσεως» τοῦ ζητήματος παρατηρήσεις ἐπιτροπείας τινὸς ἐκ συνοδικῶν ἀρχιερέων, ἃς ἀνεκοίνωσεν τὸ Πατριαρχεῖον ταῖς αὐτοκεφάλαις Ἑκκλησίαις διὰ τῆς ἀπὸ 16 Δεκεμβρίου 1868 πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς ἐγκυκλίου. Εἰς τὰ «σχέδια» ἐκεῖνα τὰ βουλγαρικὰ, τὰ διαβιβασθέντα διὰ

τῆς Ὑψ. Πύλης ἐπίθετο βάσις ὁ φυλετισμός. Ἐνῶ φυλλάδιά τινα καὶ διατρίβαι ἐν ἐφημερίσιν ὑπεστήριζον τὸ ἀντικανονικὸν τῆς καταλύσεως τῶν αὐτοκεφάλων ἀρχιεπισκοπῶν Ἀχριδῶν καὶ Πεκίου καὶ τοῦ ψευδοπατριαρχείου Τορνόβου, λαϊκοὶ δέ τινες, ἀντιπρόσωποι δὴθεν τοῦ βουλγαρικοῦ λαοῦ λεγόμενοι, τοιοῦτοι δὲ, δυστυχῶς, ἀναγνωρισθέντες καὶ κυβερνητικῶς, ἐσιώπων μὲν ἐπισήμως περὶ τῆς ἀνασυστάσεως αὐτῶν, ὑπέτρεφον δὲ ἀγῶνα δημοσιογραφικὸν ἐπὶ τούτου, σχέδιόν τι μικτῆς ἐπιτροπείας, ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ἐκλεγείσης καὶ ἀποτελουμένης ἐξ ἐλλήνων καὶ βουλγάρων, ἀρπάζει ἐκ τῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου κατὰ τὸ δοκοῦν ὅσας ἐπικρῖας ἤθελον οἱ βούλγαροι καὶ συνιστᾷ «Βουλγαρικὴν Ἐξαρχίαν» ἐκ μητροπόλεων καὶ ἐπισκοπῶν περιλαμβανομένων ἐντὸς τῶν βιλαγιετιῶν τοῦ Δουνάβεως, τῆς Θεσσαλονίκης, τῆς Σκόδρας, τοῦ Μοναστηρίου καὶ τῆς Ἀδριανουπόλεως· καὶ, κατὰ τοὺς ἐν Σόφια, «ἀνασυγκροτεῖ» τὰς ἀρχιεπισκοπὰς καὶ τὸ ψευδοπατριαρχεῖον· ἀλλὰ ἐξ ἐπαρχιῶν, κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν Ἑκκλησίαν Κων/νουπόλεως πρὸ ἑπτὰ καὶ ὀκτὼ αἰώνων ἀνηκουσῶν. Δύο ἕτερα σχέδια κατόπιν ὑπὸ τῆς Ὑψ. Πύλης εἰς τὸ Πατριαρχεῖον ἀποσταλέντα, μετὰ μετὰ τρεσκερὲ ἀπὸ 28 Δεκεμβρίου ἄχρη 1285 ἥτοι 3 ὀκτωβρίου 1868, καθιδρύουσι πολιτικῶς τὸν φυλετισμὸν. Ἐπειδὴ δὲ δικαιολογία πασῶν τῶν βουλγαρικῶν ἀξιώσεων καὶ τῶν αἰτιάσεων ἦν τὸ ἀνυπόφορον «τοῦ ζυγοῦ τοῦ γραιικοῦ κλήρου», καθ' οὗ διεμαρτύροντο δὴθεν οἱ βούλγαροι, ἐκρίνετο καλὸν νὰ ἀρπαγῶσιν ἀπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου πᾶσαι αἱ ἐπικρῖαι, ἐν αἷς εὐρέθησαν κατεσκηνωμένοι βούλγαροι, καὶ ἐκεῖναι, ἐν αἷς διὰ τὴν ἐνσκήψασαν δυσχείμερον περίστασιν ἐλαλεῖτο ἡ βουλγαρικὴ, καὶ ἕτεραί τινες πρὸς τούτοις ὅσαι δι' ἐπηρείας ἐξωτερικῆς κατωρθώθη νὰ διάκηνται δυσμενῶς πρὸς ἓνα δύο μητροπολίτας πρὸ χρόνων εἰς αὐτὰς ἀποσταλέντας ὑπὸ τῆς Μ. Ἑκκλησίας. Δυστυχῶς, ὁ τρεσκερὲς τῆς 3 ὀκτωβρίου, ἀναγγέλλει ὅτι «πρὸ ἱκανοῦ χρόνου τὸ βουλγαρικὸν ἔθνος ἀποσπασθὲν ἀπὸ τῆς πνευματικῆς διοικήσεως τῆς ρωμαϊκῆς Ἑκκλησίας ἐπιθυμεῖ νὰ διατελῇ ὑπὸ τὴν διοίκησιν τῶν πνευματικῶν ἀρχηγῶν τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἔθνους» καὶ τίθῃσιν ἅμα σκοπὸν τὴν ὁμοφώναν ἀμφοτέρων τῶν μερῶν διὰ τῆς διατηρήσεως τῶν δι-

καιωμάτων καὶ προνομίων τοῦ ρωμαϊκοῦ Πατριαρχείου, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐλευθέρως ἐξασκήσεως τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων τῶν ὑπηκόων τοῦ κράτους· ζητεῖ δὲ μετὰ ταῦτα καὶ μίαν δικαίαν ἀπόφασιν» ἄνευ προσβολῆς τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν θεμελιωδῶν θρησκευτικῶν κανόνων. Ὁ τότε τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς ἐφρόνει καὶ ἔγραφεν ὅτι «τὰ σχέδια ταῦτα δὲν ἀφορῶσιν εἰς τὴν θρησκείαν».

Τὸ σχέδιον τῆς μικτῆς ἐπιτροπείας, τὸ κατασκευάζον νεόπευκτον βουλγαρικὴν Ἐκκλησίαν, ἐδίδε μὲν εἰς αὐτὴν, ὡς εἶπομεν, ἐπαρχίας τινάς, ἐν αἷς ἐλάλειτο ἡ βουλγαρικὴ γλῶσσα, καὶ τινὰς ὧν οἱ κάτοικοι δυσμενῶς πρὸς τὸ Πατριαρχεῖον διέκειντο· ἀφῆρει δὲ ἀπὸ τῆς δικαιοδοσίας τῆς ἐκκλησιαστικῆς τῶν βουλγάρων νέας ἀρχὴς τμηματὰ τινὰ ἐξ ἐπαρχιῶν, ἐν αἷς ἐλάλειτο ἡ ἐλληνικὴ. Ἐδίδεν, ἐπὶ παραδείγματι, τὸ σανδζάκι Σηλύμνου, ἀλλ' ἀφῆρει ἐξ αὐτοῦ τὰς πόλεις Ἀγχιάλον καὶ Μεσημβρίαν. Ἐδίδε τὴν ἐπαρχίαν Βάρνης, ἀλλ' ἀφῆρει τὴν πόλιν. Ἐδίδε τὸν καζάν τῆς Σωζοπόλεως, ἀλλ' ἀφῆρει τὰ παράλια. Ἐδίδε δύο καζάδες ἐκ τῆς ἐπαρχίας Ἀδριανουπόλεως· τὸν τοῦ Ἀχῆ Τσελεμπῆ ἐκ τῆς ἐπαρχίας Ξάνθης· τὸν Περλεπὲν ἐκ τῆς ἐπαρχίας Πελαγονίας. Ἐδίδεν ἐκ τῆς ὅλης ἐπαρχίας Μελενίκου τὸ βόρειον μέρος, ἐκ τῆς ἐπαρχίας Πρεσπένης τὸν καζάν Πρίστινας, ἐκ τῆς ἐπαρχίας Πρεσπῶν τὴν Ἀχρίδα, καὶ ἐκ τῆς ἐπαρχίας Φιλιππουπόλεως τὸ παρὰ τὴν πόλιν προάστειον Μαράσι, τὸν Καρσί Γιακάν καὶ μίαν ἐνορίαν ἐντὸς τῆς πόλεως, ὡς καὶ τινὰ ἑτέρα χωρία. Δῆλον οὖν ἐξηροῦντο τὰ μέρη τὰ λαλοῦντα τὴν ἐλληνικὴν, ἠρπάζοντο ὅμως τὰ δυσηρεστήμενα πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν.

Τὸ Πατριαρχεῖον, καταληπτὸν πρὸς τὴν Ἰ. Πύλιν γενόμενον, ἀπήντα· ἐξάρεσον ἐκ τοῦ σχεδίου σου τὰς ἐπαρχίας Στρωμνίτιδος, Σκοπίων, Βοδενῶν, Μογλενῶν καὶ Πολυάνας· «διότι μέχρι σήμερον εὑρίσκονται εἰς ἀρμονίαν καὶ σχέσιν μὲ τὰ Πατριαρχεῖα»·—διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀφαίρεσον ἀπὸ τοῦ σχεδίου τῆς μικτῆς ἐπιτροπείας τοὺς καζάδες Πρίστινας, Ἀχρίδος, τὸ βόρειον μέρος τῆς ἐπαρχίας Μελενίκου καὶ τὸν καζάν Νευροκόπου. Καὶ ἀφ' οὗ ἐξαιρεῖς τὰς τὴν ἐλληνικὴν λαλοῦσας κοινότητας καὶ πόλεις Ἀγχιάλον καὶ Μεσημβρίαν καὶ Βάρναν καὶ τὰ παράλια τῆς Σωζοπόλεως, ἀφαίρε-

σον καὶ τὰ ἀπὸ Βάρνης ἕως Κωνσταντίας καὶ τὰ παράλια· πολίσματα τῶν ἐπαρχιῶν Ἀγχιάλου καὶ Μεσημβρίας καὶ τὸν καζάν Τσερμένι τῆς ἐπαρχίας Ἀδριανουπόλεως καὶ τὸν ναχιγὲν Κόνους τῆς ἐπαρχίας Φιλιππουπόλεως καὶ τὸν πρὸ αὐτῆς Καρσί-Γιακάν καὶ τὸ Μαράσι. Τὴν τοιαύτην ἀπάντησιν τοῦ Πατριαρχείου πρὸς τὴν Ἰ. Πύλιν, ἀπάντησιν θίγουσαν καὶ τὸ πνεῦμα καὶ τὸ γράμμα τῶν κυβερνητικῶν ἐγγράφων, πρὸς ἃ δυστυχῶς συνεφώνουν αἱ ὑπερφιάλοι τῶν βουλγάρων ἀνταρτῶν ἀξιώσεις, τὴν ἀπάντησιν ταύτην εὑρίσκουσι φυλετικὴν οἱ ἐν Σόφια καὶ ἀνακαλύπτουσι δῆθεν τὴν Μ. Ἐκκλησίαν ἀσπαζομένην καὶ ὑποστηρίζουσαν τὸν φυλετισμὸν.

Τὸ σχέδιον τοῦ συκοφαντουμένου καὶ μετὰ θάνατον ὑπὸ τῶν ἐν Σόφια Γρηγορίου ΣΤ', κατασκευάζον Ἐκκλησίαν βουλγαρικὴν ἀνεξάρτητον μέσθην Αἰμου καὶ Ἰστρου, οὐδαμοῦ γράφει ὅτι ἐξαιρεῖ Σιλίστραν ἢ Ρουζιτσούκι ἢ τινὰ πόλιν ἑτέραν οἰκουμένην ὑπὸ γραικῶν, οὔτε αὐτὸ τὸ παρὰ τὸ Τούρνοβον Ἀρβανιτοχώριον, ὅπερ πρὸ αἰώνων ὑπὸ ἡπειρωτῶν ἐλλήνων συνοικισθὲν ἦν ἀνεξάρτητον ἀπὸ τοῦ μητροπολίτου Τορνόβου, πατριαρχικὴν ἐξαρχίαν ἀποτελοῦν, ὑποκείμενον δῆλα δὴ τῷ πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως. Οὐδὲν ἐλληνικὸν χωρίον ἀφαιρέσας ὁ Γρηγόριος ἀπὸ τῆς δικαιοδοσίας τῶν βουλγάρων μητροπολιτῶν, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δύναται νὰ κατηγορηθῇ ὑφ' οἰουδήτινος ὡς ἐγκοπῶθεις τάσεις καὶ πόθους φυλετικῆς ἐπικρατήσεως. Οἱ ἐν Σόφια δύνανται ν' ἀρνηθῶσιν ἄρα γε ὅτι φυλετικὴν ἐπικράτησιν ἐπέδιλξαν καὶ ταύτην ὑπεστήριξαν ἐν αἰτήσεσιν, ἐν διατριβαῖς, ἐν ἐφημερίσιν, ἐν ἐπισήμοις ἐγγράφοις; Ποῦ δὲ ἐπιζητοῦσι νὰ στηριχθῶσιν εἰς ὅσα λέγουσι κατὰ τοῦ Πατριαρχείου σήμερον ὡς φυλετίζοντος; Εἰς τὸ ὅτι, μετὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ φερμανίου τοῦ 1870 ἔπρεπεν ἡ Μ. Ἐκκλησία ν' ἀποσύρῃ τοὺς ἀρχιερεῖς αὐτῆς ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν, ὅσαι περιείχοντο ἐντὸς τῆς ἀορίστου καὶ ἀκατανοήτου βουλγαρικῆς Ἐξαρχίας. Ἦται, ἔπρεπεν ἡ ὀρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία νὰ ἀκυρώσῃ ἐπιστημότατα σπουδαίαν διάταξιν τοῦ ὁγδοῦ κανόνος τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἀποδεχομένη ὡς ἔγκυρον τὸν ἄκυρον «τύπον» τὸν μαχόμενον τῆς ὑπὸ τοῦ θεοσυλλέκτου ἀθροίσματος ἐκείνου καθωρισμένοις περὶ δικαίων Ἐκκλησιῶν.

Ἀλλὰ πῶς ἡδύνατο νὰ ἀποδεχθῇ τον «τύπον» τοῦτον ἡ Μ. Ἐκκλησία, ἀφοῦ δι' αὐτοῦ οὐ μόνον πολλοὶ παραβιάζονται κανόνες, ἀλλ' εἰσάγεται καὶ ἡ ἐπεροδιδασκαλία τοῦ φυλετισμοῦ, καταμερίζουσα τὴν Ἐκκλησίαν εἰς πολλὰ τεμάχια, βάσιν ἔχοντα τὴν κατὰ γλώσσας βραδύτερον δ' ἴσως καὶ τὴν κατὰ διαλεκτικὰ ἰδιώματα διαίρεσιν καὶ τὴν κατ' αὐτὰ κατασκευὴν ἀκατανοήτων καὶ ἀγνωρίστων τῇ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ καὶ αὐτῇ τῇ Ρωματικῇ ἐκκλησιαστικῶν διοικήσεων. Τὴν τοιαύτην πράξιν οὐδεμία τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀνεγνώρισε, διότι οὐδὲ δύναται τις τοῦτο νὰ πράξῃ χωρὶς τοῦ κινδύνου νὰ τεθῇ ἔξω τῆς ὀρθοδοξίας. Οἱ βούλγαροι, οἱ τὴν πράξιν ἀναγνώρισαντες τὴν ἀντικανονικὴν καὶ ἐπ' αὐτῆς οἰκοδομήσαντες Ἐκκλησίαν καὶ κατασκευάσαντες ἱεραρχίαν καὶ κλήρον, αὐτοδικαίως ἐμεινῶνθησαν τῆς ὑγιᾶς φρονούσης Ἐκκλησίας. Καὶ ἡ τάσις αὐτῶν πρὸς δῆθεν ἐκκλησιαστικὴν ἀνεξαρτησίαν ἀνευ ἀδείας τῆς κανονικῆς πνευματικῆς ἀρχῆς αὐτῶν κατεκρίθη ὑπὸ τῆς συμπάσης ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀνατολῆς τε καὶ ἀρκτου, κηρυξάσης ταύτης αὐτοὺς σχισματικούς πρὶν συνελθῇ ἡ τοπικὴ Σύνοδος τοῦ 1872.

(ἔπεται συνέχεια)

ΒΟΥΛΓΑΡΩΝ ΕΝΟΧΗ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΟΜΕΝΗ

Ἡ ἔγκριτος γερμανικὴ ἐφημερὶς τοῦ Βερολίνου «*Vossische Zeitung*» ἤρξατο δημοσιεύουσα, ἀπὸ τοῦ φύλλου αὐτῆς τῆς 22/5 Ἰουλίου, μυστικὸν βουλγαρικὸν Ὑπόμνημα Βουλγάρου πολιτικοῦ ἀνδρὸς ἐπισκεφθέντος τὴν Μακεδονίαν κατὰ τὸ παρελθὸν φθινόπωρον, ἀποκαλύπτει τὰς βλέψεις καὶ τὴν ἐνοχὴν τῆς βουλγαρικῆς Κυβερνήσεως. Αἱ ἀποκαλύψεις τῆς «*Vossische Zeitung*» τηλεγραφικῶς διαδοθεῖσαι ἀνὰ σύμπασαν τὴν Εὐρώπην, προὔξενον μεγίστην αἵσθησιν καὶ ἐξηγεῖραν τὴν γενικὴν ἀγανάκτησιν κατὰ τῆς βουλγαρικῆς πλεονεξίας καὶ μεγαλομανίας.

Παραθέτομεν ὧδε τὸ ἄρθρον τῆς «*Vossische Zeitung*» καθὼς καὶ τὸ μυστικὸν βουλγαρικὸν Ὑπόμνημα, καθότι τοῦτο ἐπιβεβαιῶν διὰ τοῦ περιφανέστερου τρόπου πάσας τὰς βουλγαρικὰς βιαιοπραγίας καὶ ἀδικίας, τὰς ὁποίας τὸ Οἰκουμένικόν Πα-

τριαρχεῖον διὰ τῶν ἐπανελημμένων Ὑπομνημάτων αὐτοῦ πρὸς τὰς Μ. Δυνάμεις ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν Εὐρώπην, ἐπικαλούμενον τὴν δικαιοσύνην καὶ προστασίαν αὐτῶν ὑπὲρ τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ τέκνων, τῶν ἀτυχῶν θυμάτων τοῦ βουλγαρικοῦ διωγμοῦ.

Τὸ ἄρθρον τῆς «Vossische Zeitung»

«Ἀρχόμεθα σήμερον τῆς δημοσιεύσεως βουλγαρικοῦ μυστικοῦ ἐγγράφου περὶ τοῦ Μακεδονικοῦ ζητήματος. Τὸ Ὑπόμνημα τοῦτο προέρχεται ἐκ τῆς γραφίδος Βουλγάρου πατριώτου καὶ πολιτικοῦ, κατέχοντος ἐπίσημον θέσιν. Τὸ παρελθὸν φθινόπωρον ἐταξίδευσεν οὗτος, κατ' ἀνωτέραν ἐντολήν, εἰς τοὺς τρεῖς μακεδονικοὺς νομούς, ὁπόθεν ἐπορίσθη τὰς πληροφορίας καὶ τὰ συμπεράσματά του καὶ ὑπέβαλε ταῦτα ἐκτενῶς πρὸς τοὺς ἐπισήμους τῆς βουλγαρικῆς ἡγεμονίας. Καὶ ὁ ἐπιλόλαιος γνώστης τῆς καταστάσεως, ἀναγινώσκων τὸ Ὑπόμνημα τοῦτο, θὰ ἴδῃ εὐθὺς ἀμέσως ὅτι οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπάρχει περὶ τῆς γνησιότητος τοῦ ἐγγράφου. Οἱ ἐν αὐτῷ ἀναφερόμενοι Μακεδόνες μεταρρυθμισταὶ ὑπάλληλοι, πρόξενοι, ἀξιωματικοὶ τῆς χωροφυλακῆς (τῶν ὁποίων ἡμεῖς θ' ἀναφέρωμεν μόνον τὰ ἀρχικὰ γράμματα τῶν ὀνομάτων των), θὰ ἀναγνωρίσουν ἀμέσως ποῖος εἶνε ὁ συγγραφεὺς τοῦ Ὑπομνήματος, διότι κατὰ τὴν ἔκθεσιν του ἀναφέρει τὰς μετ' αὐτῶν συνδιαλέξεις. Ἐπομένως πᾶσα προσπάθεια ἐκ μέρους ἐνδιαφερομένων πρὸς ἀμφισβήτησιν τῆς γνησιότητος θὰ εἶνε ἀνωφελής. Διὰ ποίας δὲ ὁδοῦ περιῆλθεν εἰς χεῖράς μας τὸ Ὑπόμνημα τοῦτο, εἶνε ἐννοεῖται ἰδικόν μας μυστικόν.

»Ἀναμφιβόλως τὸ μυστικὸν Ὑπόμνημα ἐνέχει μεγίστην σημασίαν ἐπὶ τῶν διαπραγματεύσεων τῶν γενομένων κατὰ τὸν ἰανουάριον τοῦ ἐ. ἔ. πρὸς παραίτησιν τοῦ Σταμπουλωφικοῦ ὑπουργείου Ἰοῦδεφ—Γεννάδιεφ καὶ σχηματισμὸν τοῦ δημοκρατικοῦ Μαλίνωφ—Πάπρικωφ. Αἱ δηλώσεις ἃς ἔκαμον ὁ Μαλίνωφ καὶ ὁ Πάπρικωφ πρὸ καὶ μετὰ τὴν ἀνοδὸν των εἰς τὴν Ἀρχὴν, δεικνύουν σαφῶς κατὰ πόσον συμφωνοῦν πληρέστατα πρὸς τοὺς καθορισμοὺς, τὰς σκέψεις καὶ τὴν διεύθυνσιν τῆς χαραχθείσης, συνελείᾳ τοῦ μυστικοῦ τούτου Ὑπομνήματος, βουλγαρικῆς πολιτικῆς. Ὡς κύριον πρόγραμμα τοῦ νέου ὑπουργείου ἀπῆλθον οἱ δύο ὑπουργοὶ τὴν πραγματω-

σιν τοῦ σχεδίου περὶ ἀφαιρέσεως τῆς μακεδονικῆς ὑποθέσεως ἐκ τῶν χειρῶν τῶν ἀνευθύνων κοι-
τάτων, καὶ ἀνάληψιν αὐτῆς ὑπὸ τῆς ἐπισημοῦ
Βουλγαρίας. Εἰς τὸ ἐξῆς θὰ διπύθουν τὴν πολι-
τικὴν τῆς Βουλγαρίας ἐπὶ τοῦ μακεδονικοῦ ζη-
τήματος οὐχὶ οἱ ἀνεύθυνοι κοιτατζήδες, ἀλλ' οἱ
ὑπεύθυνοι ὑπουργοί. Καὶ τοῦτο κατώρθωσε τὸ
ὑπουργεῖον Μαλίνωφ. Ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαιρέσεων,
ὡς λ. χ. τοῦ διασημοῦ Σανδάνσκη, οἱ κοιτα-
τζήδες ὑπετάχθησαν εἰς τὴν θέλπουν τῆς Κυ-
βερνήσεως. Τοῦτο θὰ ᾔτο εὐχάριστον γεγονὸς,
ἀν ἡ πρόθεσις ἡ ὁποία ὑπηγόρευσε τὴν ἐνέρ-
γειαν ταύτην ἐστερεῖτο πάσης ὑστεροβουλίας.

» Ἀλλὰ τὸ μυστικὸν αὐτὸ Ὑπόμνημα, καὶ ἂν
ἀκόμη εἴχομεν ἀνάγκην τοῦτου ὅπως πεισθώ-
μεν, μᾶς διδάσκει κάτι ἄλλο. Ἡ βουλγαρικὴ
Κυβέρνησις, κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ παρόντος Ὑ-
πομνήματος, ἐθεώρησε καλὸν νὰ προβῇ εἰς τὴν
μεταβολὴν τῆς μέχρι τοῦδε ἀσκηθείσης με-
θόδου οὐχὶ πρὸς καθυσύχασιν τῆς Μακεδονίας,
ἀλλ' ὅπως ἀναλάβῃ αὐτὴ ἡ ἰδία τὸν καταρ-
τισμὸν τῶν στελεχῶν καὶ τὴν ὀργάνωσιν τῶν
συμμοριῶν, πρὸς ἀνατρεπτικὸν σκοπὸν καὶ ὅπως
δυνήθῃ νὰ κάμῃ χρῆσιν τούτων εἰς τὴν δοθη-
σομένην πρῶτην εὐκαιρίαν. Ἡ τακτικὴ εἶναι
νέα, ἀλλ' ὁ σκοπὸς μένει ὁ αὐτὸς· δηλαδὴ, νὰ
ἀποσπασθῇ ἡ Μακεδονία ἀπὸ τῆς Τουρκίας καὶ νὰ
προσαρτηθῇ εἰς τὴν βουλγαρικὴν Ἡγεμονίαν.
Κατὰ ποῖον τρόπον ἐπιδιώκεται ὁ σκοπὸς οὗ-
τος, τὸ παρατιθέμενον μυστικὸν Ὑπόμνημα μᾶς
παρέχει ὅλας τὰς λεπτομερείας.

» Ἐκτάκτου ἐντυπώσεως παράδειγμα παρέχει
τὸ εἰς τὸ παρασκευαζόμενον νέον μεταρρυθμιστι-
κὸν πρόγραμμα ἀναγραφὴν ζήτημα τῆς ἐγκατα-
στάσεως ἀγροφυλάκων εἰς τὰς κοινότητας τῶν
χωρίων τῆς Μακεδονίας. Τὸ προηγούμενον πρό-
γραμμα παρεχώρησε τὸ δικαίωμα εἰσαγωγῆς χρι-
στιανῶν Μακεδόνων εἰς τὴν νέαν ἀναδιοργα-
νωθεῖσαν μεταρρυθμιστικὴν χωροφυλακὴν. Νο-
μίζει κανεῖς ὅτι δι' αὐτοῦ εὐηρέστησαν μεγά-
λως τοὺς Μακεδόνας. Ἐν τούτοις ταχέως ἀπε-
δείχθη ὅτι ἡ μακεδονικὴ χωροφυλακὴ, ἡ ἰδρυ-
θεῖσα πρὸς τὸ συμφέρον τῶν χριστιανῶν, ἐφείλ-
κυσε τὴν δυσμένειαν τούτων.

» Ἀλλὰ τοιοῦτον πρᾶγμα δὲν ἐπερίμεναν αἱ
ἐθνικότητες. Ὡφείλον ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν καὶ
ἐποπτείαν ξένων ἀξιοματικῶν νὰ γίνουν χω-
ροφυλάκες καὶ νὰ καθισχυρᾶσιν τὴν χώραν;

Μὰ αὐτὸ ᾔτο τὸ ἀντίθετον ἀκριβῶς ἐκείνου
ὅπερ ἐπεδίωκον. Οἱ ὀλίγοι, οἵτινες κατ' ἀρχὰς
κατετάχθησαν εἰς τὴν χωροφυλακὴν, ἐθεωρή-
θησαν ὑπὸ τῶν συμπατριωτῶν τῶν ὡς προδότηι.
Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν προέκυψε τὸ ζήτημα
τοῦ ἐξοπλισμοῦ τῶν χωροφυλάκων, οἱ Βούλγα-
ροι ἐκνεύχθησαν προθυμότατοι ὑπερασπισταί
του. Ἀλλὰ διατί τοῦτο; Ἐπ' αὐτοῦ ἤδη ἐδώκα-
μεν ἐν καιρῷ τὴν ἀπάντησιν. Διότι οἱ ἐνοπλοὶ
ἀγροφυλάκες θεωροῦνται ὡς τὰ κατάλληλα στοι-
χεῖα πρὸς διατήρησιν τῆς ἐπαναστατικῆς πυρ-
καϊᾶς καὶ, εἰς ἀρμοδίαν περιστάσιν, ὡς εὐφλε-
κτοὶ ὕλαι γενικῆς ἐξεγέρσεως. Τὸ νέον λοιπὸν
μεταρρυθμιστικὸν πρόγραμμα ὑποδοιχεῖ τὴν ἐ-
πανάστασιν παραδεχόμενον τὸν ἐξοπλισμὸν τὸν
ἀγροφυλάκων. Ὅστις δὲν θέλει νὰ τὸ πιστεύσῃ,
ἄς ἀναγνώσῃ τὸ μυστικὸν Ὑπόμνημα. Ἐκεῖ
θὰ εὕρῃ τὴν πιστοποίησιν αὐτῆς τῆς γνώμης.

» Ἐν γένει τὸ νέον πρόγραμμα τὸ καταρτιζόμενον
τὴν στιγμὴν ταύτην ὑπὸ τῶν δύο Δυνάμεων, ἐξ ὅ-
σων ἐγνώσθησαν περὶ αὐτοῦ, εὐρίσκεται ἐν πλήρει
συμφωνίᾳ πρὸς ὅσα ἐκθέτει τὸ μυστικὸν Ὑπόμνη-
μα καὶ συνιστᾷ ὡς πολιτικὴν τῆς Βουλγαρίας.
Αἱ δύο Δυνάμεις, ἐν τῇ ἀκατανοήτῳ μυωπίᾳ τῶν,
ζητοῦν πρόγραμμα εἰρηνεύσεως, ἀλλὰ ἡ Βουλ-
γαρία τούναντίον γνωρίζει καλλίτερον ὅτι ἐσῆ-
μανεν ἡ ὥρα καὶ ἀποδέχεται τὸ πρόγραμμα τοῦ-
το ὡς τὴν ποθητοτάτην προαγωγὴν τῶν τάσεών
της πρὸς ἀνατροπὴν τῆς καταστάσεως ἐπὶ τῆς
χερσονήσου τοῦ Αἴμου. Ὅστις προσφέρει διὰ
τοιοῦτου προγράμματος τὴν ἐτικέταν «διατή-
ρησις τοῦ καθεστώτος» καθίσταται ἔνοχος ἀ-
πάτης.

» Θαῦμα δὲν εἶναι τὸ ὅτι τὸ παρασκευαζόμενον
νέον πρόγραμμα τοιουτοτρόπως συμπίπτει πρὸς
τὴν κυρίαν σκέψιν τοῦ μυστικοῦ Ὑπομνήματος,
διότι—ὅσον ἀφορᾷ τοῦλάχιστον τὸ ἀγγλικὸν μέ-
ρος—εἶναι πόρισμα τῶν συμφωνιῶν, ἃς ἔκαμον
οἱ πολιτικοὶ τῆς Βουλγαρίας πρὸς τὰ μέλη τοῦ
ἀγγλικοῦ Βαλκανικοῦ Κομιτάτου, οἱ ὅποιοι,
ὡς γνωστὸν καὶ ὅπως ἀναφέρει τὸ μυστικὸν Ὑ-
πόμνημα, ἔκαμαν ἐπανεπιβεβαιωμένα ταξείδια πλὴν-
ροφωριῶν εἰς τὴν Μακεδονίαν. Ἀλλ' αἱ ἐσφαλ-
μέναι γνώμαι τῶν καλῶν ἀνθρώπων καὶ κα-
κῶν μουσικῶν τοῦ Βαλκανικοῦ κομιτάτου ὑπει-
σέδυσαν εἰς τὸ ἐπίσημον πρόγραμμα τῶν δύο
Δυνάμεων. Εἶνε δυστύχημα ὅτι οἱ καλοὶ ἄνθρω-
ποι εἶναι τόσο ἀνεπαρκεῖς ἀνθρωπογνώσταί καὶ

ἔτι περισσότερον ἀνεπαρκέστεροι γινώσκονται τῶν προσώπων καὶ πραγμάτων τῆς Ἀνατολῆς. «Εἶναι μέρος τῆς Δυνάμεως ἐκείνης, ἡ ὁποία διαρκῶς θέλει νὰ πράττῃ τὸ καλὸν καὶ συχνὰ προξενεῖ τὸ κακόν». (Λέξεις τοῦ Μεφιστοφελούς ἐν τῷ Φάουστ τοῦ Γκαίτε). Ὅπου ἐμφανίζονται εἰς τὴν χερσόνησον τοῦ Αἴμου, συμβαίνει δυστύχημα, ἢ, τὸ ὀλιγώτερον, σφάλμα. Ἄλλοτε ἐν τῇ χερσονήσῳ ἐλέγετο· «Τὰ χρήματα τρέχουν!»—Σήμερον λέγεται· «Τὸ Βαλκανικὸν Κομιτάτον τριγυρίζει!». Ἴσως αἱ προθέσεις τῶν ἀνθρώπων τοῦ ἀγγλικοῦ Βαλκανικοῦ κομιτάτου εἶναι ἡθικώτεραι τῶν ἄλλοτε χορηγῶν τῶν χρημάτων, ἀλλ' ἡ ἐπενέργεια εἶναι ἡ αὐτή: «Φόνος, πυρκαϊὰ καὶ ὅλαι αἱ Ἐριννύες τοῦ Ἄδου.»

Τὸ κείμενον τοῦ μυθικοῦ Ὑπομνήματος

«Πρὸ 10—15 ἐτῶν, τὰ ἐν Μακεδονίᾳ ἀναφνεύοντα βουλγαρικὰ κομιτᾶτα, ὑπὸ ἀρχηγούς ἐμψυχωμένους ὑπὸ ὑψίστου πτωτισμοῦ, εἰργάσθησαν ἐπὶ μακρὰ ἔτη ἐν μέσῳ μυρίων δυσχερειῶν, πρὸς προπαρσκευὴν τῆς ἐπαναστάσεως· καὶ ὅταν τέλος τὸ 1903 ἡγήθη ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς, προσέλκυσαν, διὰ τῆς διαμαρτυρίας των κατὰ τῆς ἀφορήτου διοικήσεως, τὴν προσοχὴν τῆς Εὐρώπης διὰ τὴν ἀναξιοπρεπὴ ζωὴν τοῦ πληθυσμοῦ τούτου. Ἄλλ' ἡ ἐπανάστασις αὕτη ἦλθε πρὸς τὸ καλὸν τῆς πατρίδος ἐγκλίως ἢ προῶως; Ἐπ' αὐτοῦ θὰ ἀπαντήσῃ ἡ ἱστορία. Πρὸς τὸ παρὸν τὸ ζήτημα εἶναι ἄλυτον. Μετὰ τὴν ἐπανάστασιν ταύτην, ἡ ὁποία ἔτι καὶ δὲν ἐπέτυχεν, ἐν τούτοις ἀφῆκεν εἰς τὰ πνεύματα ζωηρὰν ἐντύπωσιν, γεννᾶται τὸ ζήτημα ἂν τὰ κομιτᾶτα πρέπει νὰ παραμείνουν ἢ ὄχι.

»Ἐπ' αὐτοῦ ὑπάρχουν δύο γνώμαι. Κατὰ τὴν μίαν, τὰ ἐπαναστατικὰ κομιτᾶτα ἐτελείωσαν τὸ ἔργον των, ἀφοῦ ἡ Εὐρώπη ἀνέλαβε τὴν ἐφρμογὴν μεταρρυθμίσεων καὶ τὴν διατήρησιν τοῦ Statu quo ἐν Μακεδονίᾳ. Τὰ ἐπαναστατικὰ κομιτᾶτα δὲν εἶναι πλέον εἰς θέσιν νὰ ὑποστηρίξουν τοὺς Βουλγάρους τῆς Μακεδονίας ἐκ τῆς κατὰστροφῆς. Πρὸς τοῦτο ἀρκεῖ ὁ σκοπὸς τῆς μορφώσεως τῶν κατοίκων ἐν ἡτυχίᾳ καὶ τῆς ἐργασίας των ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Εὐρώπης.

»Ἐρχόμεθα εἰς τὴν δευτέραν γνώμην, ἡ ὁποία ἀντιτίθεται πρὸς τὴν πρώτην. Ἡ ἐξυκολούθησις τῶν ἐπαναστατικῶν κομιτάτων εἶναι ἀπολύτως ἀναγκασία ὡς κυρίων συνεργατῶν ἐπὶ τοῦ μακεδονικοῦ ζητήματος. Κατὰ τὴν προσωπικὴν μου γνώμην, ἡ δευτέρα αὕτη ἰδέα εἶναι ἀσφαλεστέρα καὶ παραδεκτοτέρα. Εἶναι ἀναγκασίον ὅπως κατόπιν τῆς πείρας τῆς ἀτυχοῦς ἐπα-

ναστάσεως τοῦ 1903, βελτιωθῇ ἡ Ἐπαναστατικὴ Ὀργάνωσις καὶ κατὰ τὴν ἰκανὴν πρὸς τὰ καθήκοντα, τὰ ὁποία ἔχει νὰ ἐκπληρώσῃ τοῦ λοιποῦ. Ἡ ἰδέα αὕτη πρέπει νὰ ἐνισχυθῇ καὶ ὅλοι οἱ καλλίτεροι ἄνδρες ὅλης τῆς Βουλγαρίας ἀρρίλουν νὰ ἐνωθοῦν ὑπ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα.

»Ἀναφέρω ἤδη ἐνταῦθα ὅτι κατωτέρω θὰ ἐκθέσω λεπτομερῶς· ἡ μόνη διατήρησις τῶν ἐπαναστατικῶν ὁργανώσεων ἐγγυᾶται ἐπαρκῶς τὴν ἀσφάλειαν τῶν χριστιανῶν κατοίκων τῆς Τουρκίας. Ἐν ὅσῳ ὑφίσταται αὕτη ἡ κατὰστασις, θὰ παραμείνουν ἐπίσης καὶ τὰ κομιτᾶτα. Ἐκαστὴ ἀπόπειρα πρὸς διάλυσίν των θὰ ναυαγήσῃ ἐκ τῆς ἀντιστάσεως τῶν καλλιτέρων ἐκ τῶν κατοίκων τῆς χώρας, ἢ θὰ προσλάβῃ τοιαύτην ἐκβασιν, ἣν δὲν δύναται τις νὰ προτῇ. Ἐκτὸς τούτου, εἶνε ἀναγκασίον ἐκ τῶν κατωτέρω ἀναπτυσσομένων λόγων νὰ μὴ γίνῃ δεκτὴ ἡ ἰδέα τῆς παραμελήσεως κατὰ τι τοῦ σχηματισμοῦ τῶν κομιτάτων.

Πρέπει νὰ καταργηθοῦν τὰ κομιτᾶτα;

1) Τότε ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις καὶ αἱ ξέναι Κυβερνήσεις, αἱ κατόπιν γενόμεναι προστάτιδες Δυνάμεις, θὰ δηλώσουν πρὸς τὴν Εὐρώπην ὅτι ἐπανῆλθεν ἡ τάξις καὶ ἡ ἡσυχία καὶ δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ φέρουν μεταρρυθμίσεις καὶ τὸν εὐρωπαϊκὸν ἔλεγχον. Καὶ τοῦτο θὰ ἐσήμαινε τὴν ἐπάνοδον πρὸς τὴν πρῶην κατὰστασιν καὶ οὐδεὶς γνωρίζει τότε ἂν ἡ Βουλγαρία θὰ δυνηθῇ ν' ἀναλάβῃ τὸ ζήτημα. Πράγματι, εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ τὴν Μακεδονίαν, αἱ ἀξιώσεις τῆς Βουλγαρικῆς φυλῆς χρονολογοῦνται ἀπὸ μακρότερον χρόνον ἢ ἀπὸ τὴν ἐπανάστασιν τῶν κομιτάτων. Τοιοῦτοτρόπως διὰ τῶν κομιτάτων ὑπενθμιζέται εἰς τὴν Τουρκίαν ὅτι ἡ Βουλγαρία εἶναι τὸ ἰσχυρότατον κράτος εἰς τὴν χερσόνησον τοῦ Αἴμου, καὶ ὅτι τὸ Βουλγαρικὸν ἔθνος ὑπερτερεῖ τὰς ἐκεῖ ἄλλας χριστιανικὰς φυλάς κατ' ἀριθμὸν καὶ ὅτι εἶναι τὸ ἐνεργητικώτερον. Τοιοῦτοτρόπως δὲ ἡ Τουρκία θὰ παρατηρεῖ ὅτι οἱ Βούλγαροι ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Ἀδριανουπόλει συνδέονται θρησκευτικῶς καὶ γλωσσικῶς πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς ἡγεμονίας καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας, κλίνουν ἐκ φύσεως πρὸς ἔνωσιν των μετὰ τῆς Βουλγαρίας καὶ κατὰ λογικὴν συνέπειαν βλέπει εἰς τὴν Βουλγαρικὴν φυλὴν λίαν ἐπικίνδυνον ἔθνος.

2) Πρὸς εἰσαγωγὴν εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Ἀδριανούπολιν μιᾶς μεσοβασιλείας, πρὸς ἀποδείξιν τῆς δυσχερεσίας τῶν κατοίκων κατὰ τῆς Τουρκικῆς διοικήσεως ἀκριβῶς, εἶναι ἀναγκαιοτάτη ἡ ὑπαρξίς των ἐπαναστατικῶν κομιτάτων. Τὰ κομιτᾶτα εἶναι ἐκεῖνα τὰ ὁποία θὰ ἀποδείξουν εἰς τὴν Εὐρώπην πῶς ὁ

λαὸς κατατρέπει ὑπὸ μιᾶς πρηνόμου διοικήσεως. Ἐπειδὴ δὲ πολιτικὴ ἐπεμβάσεις ἐκ καθροῦ αἰσθημάτων φιλανθρωπίας εἶναι σπάνιαι, δεόν νά ὑπολογίσωμεν ἐπὶ τοῦ φόβου τῶν Δυνάμεων μὴ ἡ ἐπανάστασις ἐπεκταθῇ πέραν τῆς Μακεδονίας ἐπὶ τῆς βαλκανικῆς χερσονήσου, ὁ ὁποῖος φόβος κινεῖ τὴν προσοχὴν τῶν Δυνάμεων ἐπὶ τῆς καταστάσεως εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ τὰς ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν μεταρρυθμίσεων.

Τὰ κομιτάτα λοιπὸν εἶναι τὸ μέσον, τὸ ὁποῖον θὰ διατηρῇ διὰ τοῦ ἀγρυπνῶν τὴν πολιτικὴν τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τῆς καταστάσεως, ἐξ ἧς οἱ χριστιανικοὶ λαοὶ εἶναι ἐγκαταλειμμένοι εἰς τὰς ὀρέξεις τῆς Τουρκίας.

3) Ἐκτὸς τούτων, ἡ ὑπαρξὶς τῶν Βουλγαρικῶν συμμοριῶν εἶναι ἀπολύτως ἀνγκηία ὅπως διατηροῦν εἰς τοὺς κατοίκους ζωὴν τὴν ἰδέαν τῆς ἐλευθερίας, ὅπως ὑπερασπίζουσι τὴν ζωὴν καὶ τὰ δίκαια κατὰ τῶν τυραννούντων Τούρκων ληστῶν, καὶ ὅπως ἀποτελοῦν ἀντιρροπὴν πρὸς τὰς Σερβικὰς καὶ Ἑλληνικὰς συμμορίας, αἱ ὁποῖαι προσπαθοῦν, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τῶν Κυβερνήσεων των, νὰ μεταβάλουν θρησκείαν καὶ ἐθνικότητα.

4) Τέλος, ἡ ὑπαρξὶς τῶν Βουλγαρικῶν κομιτάτων εἶναι σπουδαία καὶ ἀπαραίτητος ὅπως προάγουν τὰς τόσον ἀνγκηαίας καλὰς σχέσεις μεταξὺ τῶν Βουλγάρων τῶν κατοικούντων τὰς δύο πλευρὰς τοῦ ὅρους Ρίλο, ὅπως συμπράττουν ἐν Μακεδονίᾳ πρὸς πραγμάτωσιν τῶν ἐνισχυομένων ἐλπίδων τοῦ μέλλοντος, καὶ ὅπως ἐξασφαλίζουν τοὺς γνωστοὺς πόθους τῆς ἀνεξαρτήτου ἡγεμονίας Βουλγαρίας ὅσον ἀφορᾷ τὴν Μακεδονίαν.

(ἔπεται συνέχεια)

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἱερὰ Σύνοδος. — Ἐπανεκαμψεν ἐξ Ἐπιδαύρων τῇ τετάρτῃ ὁ ἐκ τῶν σεβασμ. συνοδικῶν μητροπολίτης Στρωμνίτης κ. Γρηγόριος. — Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος μὴ συνεδριάσασα ἕνεκα τῆς ἐν Χάλκῃ, χάριν τῶν ἐξετάσεων τῆς ἱερᾶς θεολογικῆς Σχολῆς, διατριβῆς τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἴκου μενικοῦ πατριάρχου καὶ τῶν σεβ. συνοδικῶν, ἐπανελάβε τὰς ἐργασίας αὐτῆς ἀπὸ χθές.

ὑπὲρ τοῦ ἔθνικοῦ Ταμείου σπουδαῖον ἔχομεν ν' ἀναγράψωμεν χορήγημα τὸ τῆς ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου κοινότητος Δράμας ἐκ γροσίων 1080, ἀπὸ κοινοῦ μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτῆς ἐράνου. — Ἐπίσης ἀγγέλλομεν ὅτι οἱ ἐν Κυδωνίαις κκ. Ι. Δαδιώτης καὶ ἀδελφοὶ Πάρα υπέ-

σχοντο νὰ πέμπωσιν εἰς τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον ὡς ἐτησίαν αὐτῶν εἰσφορὰν 120 γρόσια.

Ἐθνικὸν Ὀρφανοτροφεῖον τῶν Ὁνλέων Σινιόσογλου. — Λύπην ζωὴν ἐκφράζομεν διότι οἱ λόγοι, οὓς ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀπήγγειλε τὴν παρελθούσαν κυριακὴν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τῆς κατὰ Χάλκην Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς, ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀνεπαρκείας τοῦ Ὀρφανοτροφείου τοῦ εὐσεβοῦς οἴκου Σινιόσογλου, ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἰθρῶς ὑποβαλλομένας αἰτήσεις τῆς ὀρφανίας, παρεμορφώθησαν δώσαντες τροφήν εἰς ἀτόπους συζητήσεις καὶ ἐρμηνείας.

Ἄγιον Ὅρος. — Διελθόντες διὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως οἱ πανοσ. ἀρχιμ. κ. Δανιὴλ Ἰβηρίτης καὶ Βησσαρίων Φιλοθεΐτης ἀνεχώρησαν εἰς Καύκασον, ἀποστελλόμενοι ὑπὸ τῶν οἰκείων μονῶν ὡς ἡγούμενοι τῶν αὐτόθι διακειμένων μετοχιῶν Ἰβηριτικοῦ καὶ Φιλοθεϊτικοῦ. — Τῷ σαββάτῳ, μνήμῃ τοῦ ὁσίου Ἀθανασίου τοῦ ἐν τῷ Ἀθῷ, τῇ πανηγυριστικῇ ἱερᾷ μονῇ μεγίστης Λαύρας ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης συνεχάρη εὐξάμενος ἐπὶ τῇ ἱερᾷ πανηγύρει τὰ πρόποντα.

Θεολογικὴ Σχολή. — Συντελεσθεισῶν τῶν ἐξετάσεων τῶν τελειοφρόνων τῆς ἱερᾶς ἐν Χάλκῃ Θεολ. Σχολῆς, ἐγένετο, κατὰ τὴν εἰθισμένην τυπικὴν διατάξιν, τῇ κυριακῇ, 6 ἡμέρας, ἡ ἀπονομὴ τῶν πτυχίων τοῖς τελειοδιδάκτοις, μετὰ τὴν ἐν τῷ ναῷ τῆς Σχολῆς ἱερὰν λειτουργίαν, τελεσθεῖσαν ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. καὶ τῶν σεβ. συνοδικῶν Πελαγονίας, Νικοπόλεως, Γρεβενῶν καὶ Λέρου. — Ἐν τῇ μετὰ ταῦτα τελετῇ τῆς ἀπονομῆς τῶν πτυχίων παύσαν οἱ σεβασμ. συνοδικοὶ, τινὲς τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου καὶ πολλοὶ τῶν λογάδων τοῦ Γένους. — Οἱ δεκτοὶ τελειοδιδάκτοί εἰσιν οἱ διδάκοντες Γερμανὸς Λιχμάδης, Ἱερώνυμος Χρηζιλούπης, Κλεώπης Κυκκώτης, Κωνστ. Μεγγρέλης, Νεόφυτος Ἀποστολίδης, Νικόλκος Μακρῆς καὶ Φιλόθεος Παπακωνσταντίνου καὶ οἱ μὴπω ἱερωθέντες (ἐξ) Δημήτριος Μυρόπουλος, Δημ. Παπακωνσταντίνου, Ἰωάννης Παχαῖς, Μενέλαος Θεοδώρου, Πέτρος Κρτσινάκης καὶ Στέφανος Φέκας. Τὸν συντακτῆριον λόγον ἀνέγνω ὁ ἐξ Ἀστυπάλαιας ἱερολ. διάκονος κ. Νικ. Μακρῆς, πατρικὴς δὲ νοθεσίς ἀπέτεινε τοῖς ἀπολυομένοις ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης εὐξάμενος καὶ ὑπὲρ εὐδαιμονίας καὶ μακροβιότητος τοῦ μεγαλειοτάτου ἡμῶν ἄνακτος.

Ὀνομαστικὰ ἑορταί.—Χθὲς, 8 ἄρξαμένου μηνὸς, ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη τηλεγραφικῶς τῷ τὴν ὀνομαστικὴν αὐτοῦ ἑορτὴν ἄγοντι πανιερ. μητροπολίτῃ ΦιλADELPHOUS κ. Προκοπίῳ.

ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΝ ΚΥΠΡΩ

Ὑπὸ τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας τῆς Σεργίας ἐστάλη γράμμα τῇ Μ. Ἐκκλησίᾳ δηλοῦν τὴν ἀποδοχὴν τῆς κληρικῆς ἐκλογῆς τοῦ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ. Κυρίλλου τοῦ ἀπὸ Κηρυνείας, μεθ' οὗ τίθεται εἰς κανονικὰς σχέσεις.

Ἐκκλησία Ἑλλάδος.

Μητρόπολις Ἀθηνῶν.—Περὶ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος μηνὸς διέμενεν ἐν Κυλλήνῃ, χάριν τῶν λουτρῶν, ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Ἀθηνῶν κ. Θεόκλητος, ὅστις ἐκεῖθεν ἀνεχώρησεν εἰς Ζάκυνθον, καθὰ ἀναγγέλλει ἡ ἀθηναϊκὴ συνάδελφος «Σκρίπτ».

Ἱερατικὴ Σχολὴ Τριπόλεως.—Τῇ 29 ἰουνίου ἐγένοντο αἱ ἐξετάσεις τῆς ἐν Τριπόλει Ἱερατικῆς Σχολῆς, προκαθημένου τοῦ πανιερ. ἐπισκόπου Μαντινείας καὶ Κυνοῦρας κ. Γερμανοῦ, παρόντων δὲ πολλῶν ἀκροατῶν. Ἡ σχολή, συσταθεῖσα διὰ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Ἀθηνῶν κ. Θεοκλήτου, λειτουργεῖ ἐν εὐπρεπεῖ οἰκίᾳ τιμωρῆντι ὑπὸ τῆς εὐσεβοῦς κ. Μαρίας Γαληνοῦ, διευθυνομένη ὑπὸ τοῦ πανοσιολογ. ἀρχιμ. καὶ διδάκτορος τῆς θεολογίας κ. Ἱεροθέου Παρσκευοπούλου. Οἱ ἐξετασθέντες μαθηταὶ εἰσὶ δεκατέσσαρες.

Ἐκκλησίαι ἐν τῇ διασπορᾷ

Βοστώνης ἑλλήνων κοινότης.—Τῇ 8 παρελθόντος ἰουνίου ἐγένοντο ἐν ὁμηγύρει πολλῇ αἱ ἐξετάσεις τοῦ σχολείου τῆς ἑλλήνων ἐν Βοστώνῃ κοινότητος, ἀριθμοῦντος 18 μαθητὰς, διδασκομένους ὑπὸ τοῦ ὁμογενοῦς κ. Ν. Κανελλοπούλου, τῆς ἀγγλικῆς διδασκομένης ὑπὸ διδασκαλίας ἀγγλίδος.

Πισδούργης ἑλλήνων κοινότης.—Κατὰ τὸν ἐν τῇ «Ἀθηνᾷ» τοῦ Σικάγου ἐκδοθέντα ἀπολογισμὸν τῆς ληξάσης ἐξαμηνίας τοῦ ναοῦ τῆς ἑλλήνων ἐν Πισδούργῃ κοινότητος, τὰ μὲν ἔσοδα ἀπὸ νοεμβρίου 1907 μέχρι μαΐου 1908 ἀνῆλθον εἰς 37425 φράγκα, αἱ δὲ δαπάναι εἰς φρ. 33800, μένοντος περισσεύματος ἐκ 3625 φράγκων περίπου.

Ὁρθοδόξων παθήματα.—Ἐπιστολὴ ἐκ Βοδενῶν ἀγγέλλει τῇ Ἐκκλησίᾳ θύματα νέα τοῦ νέου κατὰ τῆς ὀρθοδόξου διωγμοῦ, ἅτινα ἐντὸς δύο σχεδὸν μηνῶν ἀνῆλθον ἐν μόνῃ τῇ ἐπαρχίᾳ Βοδενῶν εἰς ἑννέα. Τῇ 18 ἀπριλίου ἐτραυματίσθη, ἐν τῇ ἀπὸ Γενιτσῶν εἰς Βοδενὰ ὁδῷ, ὁ ἐκ Γενιτσῶν Τίκος Δογατζής. Τῇ 25 μαΐου ὁ ἐκ Κρίβας Ἰωάννης Γκιγκης ἐφονεύθη παρὰ τὸ χωρίον Γουσίλοβον. Τῇ 27 μαΐου ὁ ἐκ Πετρόβου Ἀντώνιος Πέτκου ἐφονεύθη ἐν τῷ χωρίῳ Τσελίκι. Τῇ 10 ἰουνίου οἱ ἐκ τοῦ χωρίου Ράμες Τράϊκος μουχτάρης καὶ ἡ σύζυγος τοῦ Τράϊκα Σάδε ἐφονεύθησαν παρὰ τὸ χωρίον τοῦτο, οὗ καὶ ἐξ οἰκίας ἔκαυσαν οἱ βούλγαροι λησταί. Τῇ 12 ἰουνίου ὁ ἐξ Ὀριζάρτης Τράϊκος Παναγιωτῆς ἐφονεύθη παρὰ τὸ χωρίον Γοργόπι. Τῇ 17 ἰουνίου, καὶ μετὰ δέκα ἡμέρας, ὁ Ἀθηνάσιος Οὐργαντζής πρῶτον, καὶ κατόπιν οἱ ἐκ Τσαρκοβιάνης Παπαῖ Δημήτριος καὶ Ἰωάννης Κίτσοι, χωρίου ἡμίωρον ἐκ Βοδενῶν ἀπέχοντος, ἀπήχθησαν καὶ οἱ τρεῖς ὑπὸ ληστῶν. Πάσας ταύτας τὰς μαιφονίας διέπραξαν βούλγαροι κομιτατζήδες, ὡς ἐννόησαν βεβαίως οἱ ἀναγνωσται, ἐπαναφέροντες τὴν προὔπαρχουσιν καὶ μόλις ἐπὶ μικρὸν λωφίσκασαν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Βοδενῶν κκοδαίμονίαν, ἥς θύματα πίπτουσι καὶ πάλιν οἱ εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν ἀφωσιμένοι.

Γὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ρωσικὸν Ἀρχαιολογικὸν Ἰνστιτούτον καὶ ὁ ἀνακαλυφθεὶς ἐν τῇ αὐτοκρ. βιβλιοθήκῃ τοῦ Σεραγίου βασιλικὸς κώδιξ τῆς Ὀκτατεύχου*.

Ἐν τούτοις ἄμχ τῷ θανάτῳ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξίου (1118) ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἰωάννης ἀνηγορεύθη πᾶντα αὐτοκράτωρ καὶ οὕτως ἀπεσοβήθησαν αἱ μηχανορραφαὶ τῆς Εἰρήνης καὶ τῶν ὀπκῶν αὐτῆς, οὐχ' ἦτον ὁμῶς καὶ πάλιν αἱ ραδιουργίαι δὲν ἔπαυσαν καὶ ἐπὶ τῆς νέας βασιλείας. Ἐν ταῖς οἰκογενειαῖς διενέξεσι ταχέως ἤρξατο νὰ λαμβάνῃ μέρος ὁ τρίτος υἱὸς τοῦ βασιλέως Ἀλεξίου, ὁ Ἰσαάκιος, τοῦ ὁποῦ το ἔτος τῆς γεννήσεως νὰ καθορίσωμεν μετ' ἀκριθείας ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν δυνάμεθα. Ἐπὶ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀνκρήσεως τοῦ Ἰωάννου ὁ Ἰσαάκιος ὑπῆρξεν ὁ ἐνθερμος ὑπερασπιστὴς τῆς εἰς τὸν θρόνον νομίμου διαδοχῆς τοῦ Ἰωάννου καὶ ἀνιμφι-

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 315—317.

βόλως διὰ τῆς δικωγῆς ταύτης προσέφερον οὗτος ἀρκετάς ὑπηρεσίας εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωάννην, αἵτινες ὑπηρεσίαι, πρέπει νὰ πιστεύσωμεν, ἀντιμερίθησαν διὰ τῆς ἀπονομῆς αὐτῷ τοῦ τίτλου σεβαστοκράτορος, ὃν τίτλον πρὸ αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκογενεῇ τῶν Κομνηνῶν ἔφερε μόνον ἐν μέλος αὐτῆς καὶ ἰδίως ὁ ἐκ πατρὸς αὐτοῦ θεῖος Ἰσαάκιος.

Φαίνεται ὅμως ὅτι ὁ Ἰσαάκιος ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ὑπέπεσεν εἰς δυσμένειαν καὶ εὐρίσκεται ἄλλοτε μὲν ὑπὸ ἐπιτήρησιν, ἄλλοτε δ' ἐν ὑπερορίᾳ.

Ὁ ἐπίσημος ἱστοριογράφος τῆς βασιλείας Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ ὁ συγγραφεὺς Κίννυμος ἀναφέρει ὅτι ἐπὶ τῇ ἀναρχίᾳ τοῦ βασιλέως Μανουὴλ ὁ σεβαστοκράτωρ Ἰσαάκιος εὐρίσκετο ἐν τῇ Ἡρακλείᾳ τοῦ Πόντου, ἔνθα εἶχεν ἐξορισθῆ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου ἐνεκὸν πολιτικῶν λόγων καὶ διότι ἦν ὑποπτος ὅτι ἐνήργει ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ ἰδίου αὐτοκράτορος. Κατὰ τὸ 1138 ἐγένετο ἀπόπειρα συμφιλίωσης μετὰ αὐτοῦ καὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου, ἀλλ' ὡς φαίνεται αὕτη δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ διότι εὐθὺς μετὰ ταῦτα, τὸ 1142 ἰδίως, εὐρίσκετο αὖθις περιορισμένος.

Ὁ Μανουὴλ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ ἐπὶ τῇ εἰς τὸν θρόνον ἀναρχίᾳ τοῦ ἀπληθυτέρως μὲν αὐτόν, ἀλλ' εὐθὺς μετὰ ταῦτα ἠναγκάσθη νὰ λάβῃ ἐναντίον τοῦ ἐφεκτικῆς στάσεως, διότι ἐγνώσθη ὅτι ὁ πόθος αὐτοῦ ἦτο ὅπως καταλάβῃ τὸν θρόνον τοῦ πατρὸς τοῦ καὶ βασιλεύσῃ.

Κατὰ πόσον δ' ὑπῆρξεν οὗτος ἐπικίνδυνος εἰς τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰωάννην, καὶ εἰς τὸν ἀνεψιὸν τοῦ Μανουὴλ, μαρτυρεῖ περὶ τούτου ἐλλείπουσι.

Νικήτας ὁ Ἀχομινάτος ἀναφέρει ὅτι ὁ σεβαστοκράτωρ Ἰσαάκιος ἠναγκάσθη, ἐνεκὰ τῆς ἐπισυμβάσεως μετὰ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ Ἰωάννου ψυχρότητος, ἵνα ἐγκαταλείψῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ μεταβῇ εἰς τὰ ξένα ἰδίως δὲ παρὰ τῷ σουλτάνῳ τοῦ Ἰκονίου. ἔνθα διέμενεν, ἔχων παρ' αὐτῷ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἰωάννην. Χαρακτηρίζει δὲ τὸν Ἰσαάκιον τοῦτον ὁ βυζαντινὸς ἱστοριογράφος οὗτος ὡς εὐφυῆ καὶ εὐπαιδευτον συνάμα δὲ γενναῖον καὶ πολεμικώτατον, ὑψηλὸν καὶ λιγυρὸν ἔχοντα τὸ ἀνάστημα.

Χαρακτηριστικώτατον ἐν τῇ οἰκογενεῇ ταύτῃ παρτηρεῖται γεγονός, ὅτι οἱ ἀπόγονοι τοῦ ἐξορίστου τούτου βασιλόπαιδος Ἰσαακίου ἔβαινον τοῖς ἔχουσιν τοῦ προγόνου αὐτῶν ἐπιζητοῦντες περιπετειώδη βίον ἐν ξέναις χώραις· τὰ τέκνα αὐτοῦ, ἰδίως ὁ πρωτότοκος αὐτοῦ υἱός, ὁ Ἰωάννης ἠσπάσθη τὸν

μωαμεθανισμόν ἐν τῇ ἐξορίᾳ, ὁ δὲ Ἀνδρόνικος, ὅστις μετὰ τὸν Μανουὴλ ἀνηγορεύθη βασιλεὺς τοῦ Βυζαντίου καὶ ὑπῆρξεν ἀνὴρ ἐξαισίου κάλλους καὶ πεπρωτισμένος δι' ἀρετῶν καὶ παιδείας, διήλθεν ἐπίσης ὅλον τὸν βίον αὐτοῦ ἐν ξέναις χώραις παρὰ ταῖς αὐλαῖς τῶν λατίνων ἡγεμόνων τῆς Συρίας καὶ Παλαιστίνης, καὶ ἐν ταῖς αὐλαῖς τοῦ Γεωργιανοῦ βασιλέως, τοῦ σουλτάνου τοῦ Ἰκονίου καὶ τοῦ ρώσου ἡγεμόνος τῆς Γαλλικίας.

Οἱ ἔγγονοι τοῦ Ἰσαακίου εἰσὶν οἱ ἰδρυταὶ τῆς δυναστείας τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Τραπεζοῦντος καὶ τῆς ἡγεμονίας τῆς Κύπρου. Τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς τοῦ σεβαστοκράτορος Ἰσαακίου φωτίζονται μέχρι τινὸς ὑπὸ νέου φιλολογικοῦ γεγονότος. Τῷ 1152 ὁ Ἰσαάκιος εὐρίσκετο ἤδη ἐν καταπτώσει σωματικῇ καὶ κατεγίνετο εἰς ψυχρῶν ἔργων, συντάσσων ὁ ἴδιος τὸ τυπικὸν τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἀνεγειρομένης μονῆς πρὸς τιμὴν τῆς Θεοτόκου τῆς ἐπιλεγομένης «Κοσμοσωτείρας» (Κοσμοσώτειρα). Ἐν τῷ τυπικῷ τούτῳ, ὅπερ περιῆλθεν εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ σοφοῦ μεσαιωνοδίου Luis Petit, ὑπάρχουσι λίαν σπουδαία σημεῖα χαρακτηριστικὰ τὸν κτίτορα τῆς μονῆς ταύτης. Εἰς πολλὰ μέρη τοῦ τυπικοῦ τούτου ὁ Ἰσαάκιος παρουσιάζει ἑαυτὸν ὡς ἐγκαταλείψαντα ἤδη τὰς γήινας φροντίδας, ἀναμιμνήσκειται ζωηρῶς τὸ παρελθὸν τοῦ βίου τοῦ καὶ λυπεῖται διὰ τὰς ἀμαρτίας τῆς νεότητος αὐτοῦ. Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ Ἰσαάκιος κατὰ τὸ ἔτος (1152), ὅτε συνέταξε τὸ τυπικὸν τῆς ἐν λόγῳ μονῆς, ἦτο ἐξηκοντούτης περίπου καὶ ἔζη ἐντὸς τῆς αὐτοκρατορίας ἐλεύθερος, πόσον ὅμως οὗτος εἰσέτι ἐπέζησε μετὰ ταῦτα τὸ τοιοῦτον ἔμεινεν ἡμῖν ἄγνωστον. Ἐτάφη δὲ ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ ἀνεγερθείσῃ μονῇ, ὡς τοῦτο δῆλον γίγνεται ἐκ τοῦ τυπικοῦ αὐτῆς.

Ἐν τῷ συνταχθέντι ὑπὸ τοῦ Ἰσαακίου τυπικῷ τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἀνεγερθείσης μονῆς τῆς Κοσμοσωτείρας, καθίσταται ἡμῖν γνωστὸς εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὁ τόπος, ἐν ᾗ ἐξελέξατο ὁ σεβαστοκράτωρ πρὸς ἀνέγερσιν τῆς μονῆς, ἐν τῇ ὑποῖα ἐπεθύμει ἵνα ἐνταφιασθῇ.

Ὁ κ. Θεόδωρος Οὐσπένσκις ἀκριβῶς ἐκ τῶν ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ τυπικοῦ τούτου ἀναφερομένων τοπογραφικῶν σημείων ὠδηγήθη εἰς τὸν καθορισμὸν καὶ τὴν διεξακρίβωσιν τῆς τοποθεσίας τῆς μονῆς ταύτης καὶ εἰς εὐρεσιν λειψάνων αὐτῆς. Ἐπὶ τούτου, δὲ κατὰ παράκλησιν ἡμῶν, ὁ κ. Θεόδωρος Οὐσπένσκις ἐπέτρεψεν ἡμῖν ἵνα ποιήσωμεν χρῆσιν ἐνταῦθα μερῶν τινῶν ἐκ τοῦ πρωτοτύπου κειμένου τοῦ τυπικοῦ τούτου, ὅπερ ὅσον οὕτω ἐκδοθήσεται ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ Ρωσικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου.

Ἰδοὺ ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος πρόλογος τοῦ πρωτοτύπου κειμένου.

«Τυπικὸν ἐμοῦ τοῦ σεβαστοκράτορος Ἰσακίου καὶ
» υἱοῦ τοῦ μεγάλου βασιλέως κύρ Ἀλεξίου τοῦ Κο-
» μνηνοῦ, ἐπὶ τῷ κκινισθέντι παρ' ἡμῶν νεοσυστάτῳ
» μοναστηρίῳ κατὰ τὴν πεντακεδεκάτην ἰνδικιῶνα
» τοῦ ἑξακισχιλιοστοῦ ἑξακοσιοστοῦ ἑξηκοστοῦ ἔτους,
» ἐν ᾧ καὶ καθίδρυται τὸ τῆς Κοσμοσωτείρας μου
» καὶ Θεομήτορος καὶ ἐν πολλοῖς εὐεργετίδος διὰ μου-
» σείου εἰκόνισμα¹. Ὁ δὲ τόπος οὗτος, ἐν ᾧ τὸ τοιοῦ-
» τον θεῖον καθίδρυται φροντιστήριον, ἔρημος ἀνθρώ-
» πων καὶ οἰκημάτων ὑπῆρχε παντάπασι, ὅφρων μό-
» νον καὶ σκορπίων κατὰ/κο/μος, καὶ πάντῃ ἀνώμαλος
» κλάδοις ἀμφιλαφῶσι περιστεφόμενος. Τὸ γοῦν παρὸν
» ἡμῶν τυπικὸν τὴν ἡμῶν βούλησιν καὶ οἰκονομίαν
» σὺν Θεῷ ἐπὶ τῷ τοιοῦτῳ φροντιστηρίῳ διαλαμβάνει
» καὶ διατάττεται ὡς δὴ περ καὶ ἐν τῇ τελευταίᾳ καὶ
» μυστικῇ διαθήκῃ μου, εἰ μὴ πάσας, ὅσας νῦν αὐτῷ
» ἐξεθέμεθα ἀναλλοίωτα διαμένειν καὶ ἀπαράσχευτα
» τὰ ἐν τούτῳ βουλόμεθα εἰς αἰῶνα τόνδε τὸν σύμ-
» παντα, οὐπερ τό τε προοίμιον καὶ τὸ ὕψος ἄπαν
» παρ' ἡμῶν δεινῶς νοσοῦντων ἐκδέδοται. Τὸ γάρ
» τοῦ ὕψους παντός τῆς παρούσης δέλτου προοίμιον,
» ὅπερ ἡμεῖς, καθὼς εἴρηται, οἱ τὸ θεῖον τοῦτο καί-
» νισαντες φροντιστήριον ἐξεθέμεθα πίστει ζεοῦση πρὸς
» τὴν ἡμῶν εὐεργετιδὰ τε Θεοτόκον καὶ κοσμοσωτεί-
» ραν, ἣν οὕτως ἐν ἅπασι ἀρραγῇ συνεργῶν προκαλοῦ-
» μεθα² καὶ παρκατιῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου
» ἑξακολουθεῖ. «ἐγὼ δὲ ὁ τάλας καὶ τῶν ἀγαθῶν τοῖς
» ἔργοις ὀπίγονος μὴ ποτ' ἀναδραμῶν πρὸς τούτων
» τὴν ἔννοιαν, μητ' εἰς νοῦν ἐλθὼν ἢ συνιούσας ἀγα-
» θεργίᾳ τινὶ εἰς δεῦρο μέχρι τέως . . . τῆς ἡμετέ-
» ρας ψυχῆς τὴν ὠφέλειαν, ἀλλ' ὥσπερ διατελέσας
» τὸν πρελθόντα τοῦ βίου μοι(ου) δίαυλον ο ἀπερ
» ἔχονον καὶ ἀνάσθητον βλάστημα, ὅψε ποτε μόγις
» τῆς μακρᾶς ἀμυδρᾶς καὶ χειρίστης συνηθείας ἀνέ-
» νευσκ ὡς ἐκ τάφου βαθέως τῆς ἀγνωσίας, καὶ τὴν
» ἐκείθεν μοι πῶς ἀποκειμένην κατὰ νοῦν τῆς ἀμαρ-
» τίας λογισάμενος κόλασιν, οἶμοι, θέλω νεύματι πρὸς
» κουφισμόν τινα καὶ συγχώρησιν τῶν ἀπειρῶν ἀπει-
» ράκας ἀμαρτημάτων μου, τοῦ σκότους τῆς ἀγνωσίας
» ἀνανεύσας, ὡς εἴρηται, καὶ ἐγγωνιάζων οἷς ὁ Θεὸς
» ἐπίσταται κρίμασιν ἐκτὸς τῆς πατρίδος μου βχυ-

1. Ὁ κ. Θ. Οὐσπένσκις μνημονεύει ὅτι ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεοτόκου (Ὁδηγητρὶς) ἐν Αἰνῷ σώζεται ἀρχαῖον ἀντίγραφον τῆς εἰκόνος ταύτης, ἥτις εἰκὼν φέρει τὴν ἐπιγραφὴν «Κοσμοσωτήρ».

» ἀλγήτῳ νοσήματι, ἱερὸν τῆς Θεομήτορος ἐκαίνισα
» σὺν Θεῷ φροντιστήριον, οὐκ ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς
» ἀδικίας, μὴ γένοιτο μοι Θεέ! ἀλλ' ἐκ δαπάνης
» ἰδίας καὶ τρόπου, δοκῶ, μὴ τῷ Θεῷ ἀπαρέσκοντος.
» βάθρων οὖν ἐξ αὐτῶν τὸ πεφασμένον καίνισας φρον-
» τιστήριον, ἐρημικοῖς τόποις καὶ ἀμφιλαφῶσι τὸ πρό-
» τερον, τοῖς καὶ Βηρὸς καλουμένης, τῇ κοινῇ συνη-
» θείᾳ πρὸς σωτηρίαν πολλῶν καὶ λύτρον καὶ ἄποιον
» ὥσπερ τῶν ἀμετρήτων πλημμελημάτων μου, ἀπε-
» κληρωσάμην αὐτὸ τῇ Κοσμοσωτείρᾳ μου Θεοτόκῳ
» καὶ εὐεργετίδι».

Ἐκ τοῦ τυπικοῦ τούτου παρατηροῦμεν ὅτι ἡ μονὴ αὕτη ὑπήγετο τῇ πνευματικῇ δικαιοδυσίᾳ τοῦ μητροπολίτου Τραπεζουπόλεως, τὰ δὲ ἐρείπια αὐτῆς εὐρίσκονται παρὰ τῇ νῦν πολίχνῃ τῇ καλουμένῃ Φερριδικῇ, ἔκειτο δὲ παρὰ τὸν ποταμὸν Μαρίτζα, ἐπὶ τοῦ ὑπολοίτου ὁ ἡγούμενος τῆς μονῆς, δυνάμει ἰδιαιτέρου δικαιοῦματος, ἐκέκτητο πλοῖον δι' ἀλιεῖαν ἰχθύων. «τοῖνυν ὀφείλει σκανδάλιον ἔχειν ὁ προεστὼς ἐν τοῖς ἡμετέροις δικαίοις τοῦ ποταμοῦ τῆς Μαρίτζης καὶ «θηρεῖν ἰχθύας καὶ πρὸς τροφὴν διακομίζειν τοῖς μοναχοῖς, πολλάκις δὲ τοὺς καὶ ἀπὸ τῆς Αἰνίου διαπορθεῖν κατὰ τῶν καιρῶν τὰς ἐπιτηδεό- τητας».

Πρὸς τοῦτοις, ἐκ τοῦ τυπικοῦ τούτου γίνεται ἡμῖν τὸ πρῶτον γνωστὸν ὅτι ἡ μονὴ αὕτη ἐκέκτητο κυριότητα ἐπὶ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ναοῦ τοῦ ἁγίου Στεφάνου, ὅστις ἔκειτο πλησίον τῆς μονῆς τῆς Περιβλήπτου. «Ἐπειδὴ δὲ πρὸς τοῖς προσκυρωθείσι σὺν Θεῷ τῇ μονῇ προσκυροῦμεν αὐτῇ καὶ τὸν ναὸν τὸν πλησιάζοντα τῇ Περιβλήπτῳ κατὰ Κωνσταντινου- πολιν καὶ ἐπιλεγόμενον καὶ ὀνομαζόμενον οὕτω πως τὸν ἅγιον Στέφανον τοῦ Αὐρηλιανοῦ ὡς χρηματίζειν καὶ τοῦτον τῇ μονῇ ἁγία τῆς Κοσμοσωτείρας οἶον μετόχιον πρὸς ἀνάπαυαν τῶν εἰσερχομένων ἐν τῇ μεγαλοπόλει μοναχῶν. . . ».

(ἔπεται συνέχεια)

Γ. Π. ΒΕΓΛΕΡΗΣ.

* Σημ. δ. Ἑκκλ. Ἀλφ. -- ΠΡΟ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ ἐγνωρίσθησαν ταῦτα πάντα ὑπὸ τοῦ τὸ πρῶτον γνωστότερον τοῦ τυπικοῦ καταστήσαντος, τοῦ καὶ περὶ Βήρας ἐκτενῶς, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν βυζαντινῶν ἱστοριῶν, γράψαντος Μ. χαρτοφύλακος Μ. Δεδεῶν, καὶ περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Στεφάνου ἐν Αὐρηλιανᾷ ἱκανὰ εἰπόντος ἐν τῷ βιβλίῳ τῷ φέροντι τίτλον «Ἐκκλησίαι βυζαντιναὶ ἐξακριβούμεναι», ἐν ᾧ τοποθετεῖται, ἀκριβέστερον τῶν μέχρι τοῦδε γραψάντων, ὁ ναὸς τῆς Θεοτόκου τῶν Κύρου.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ